



Valtiontalouden  
tarkastusvirasto



Tietosuojavaltuutetun  
toimisto

IT-foorumi

Tietosuojapäivä 28.1.2010

Eduskunnan Pikkuparlamentin Auditorio

## Tietotilinpäättös



Reijo Aarnio  
tietosuojavaltuutettu

---

# SUOMEN PERUSTUSLAKI (731/1999)

## 2 § Kansanvaltaisuus ja oikeusvaltioperiaate

### 3. mom.

**Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.**



## MITÄ YKSITYISYYS ON? MITÄ TIETOSUOJA TARKOITTA?

- \* Perustuslaki 10 § => perusoikeus; poikkeuksista on säädettävä lailla
- \* Oikeus vaikuttaa ja päättää itseään koskevien tietojen käsittelystä
- \* Oikeus tietää tietojensa käsittelystä
- \* Oikeus järjestää yksityiselämänsä ilman perusteetonta ulkopuolisten puuttumista; viestinnän luottamuksellisuus
- \* Oikeus tulla arvioiduksi virheettömien ja tarpeellisten tietojen perusteella
- \* Oikeus tulla kohdelluksi muiden perusoikeuksien mukaisesti (demokratia)
- \* Oikeus saada tietoonsa perusteet, joihin automaattiset päätökset perustuvat
- \* Oikeus luottaa tietoturvallisuuteen => turvaa muita oikeuksia
- \* Oikeus saada apua ja neuvontaa itsenäisiltä viranomaisilta
- \* Oikeus saada tieto viranomaisten asiakirjoista
- \* Tahtotila: toisen herkkyystilaa on vaikea arvioida



# TIEDOLLISTEN PERUSOIKEUKSIEN PERHE

- \* Oikeus yksityiselämän suojaan Perustuslaki 10 §
- \* oikeus elää ilman ulkopuolisten tarpeetonta puuttumista
- \* oikeus ihmisarvoiseen kohteluun
- \* oikeus kunniaan
- \* yksilön itsemääräämisoikeus
- \* yhdenvertaisuuden periaate
- \* syrjintäkielto
- \* oikeus saada tieto viranomaisten asiakirjoista
- \* sananvapaus



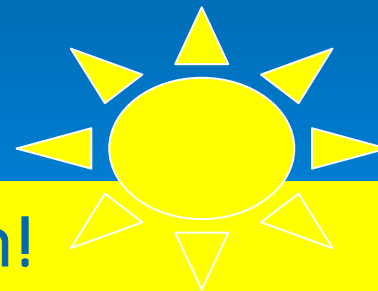
# Mihin näitä oikeuksia tarvitaan?

Nämä oikeudet turvaavat:

- ▶ OIKEUKSIEMME PUOLUSTAMISEN
- ▶ perusoikeuksiemme toteutumisen
- ▶ ihmisarvoisen kohtelun
- ▶ yksilön itsemääräämisoikeuden
- ▶ kunnian
- ▶ syrjimättömyyden
- ▶ yhdenvertaisuuden kansalaisina
- ▶ sananvapauden
- ▶ osallistumisen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon



Hyvän elämänlaadun!



# TIETOSUOJADIREKTIIVI 95/46/EY

## Resitaalin 2) -kohta:

“Tietojenkäsittelyjärjestelmät on tehty palvelemaan ihmistä; järjestelmiä käytettäessä on kunnioitettava yksilöiden perusoikeuksia ja – vapauksia heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta, erityisesti oikeutta yksityisyyteen, ja osallistuttava taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen, kaupan kehittämiseen sekä yksilöiden hyvinvoinnin lisäämiseen.”



## EVA 2010

”Säädösten muutoksia tarvitaan etenkin tietoon (tietosuojasäännökset) ja julkisen vallan suoritteisiin (maksuperustelaki) kohdistuvan lainsäädännön osalta”.

”Eri ministeriöiden ja valtion virastojen autonomia tai kunnallinen itsehallinto ei saa nousta esteeksi. Keinot tietosuojan periaatteiden toteuttamiseksi on tarvittaessa mietittävä uudestaan. Ratkaisu tietosuojan toteuttamiseksi ei enää voi olla tiedon lokeroiminen lukemattomiin erillisiin rekistereihin.”

(EVA:n marraskuussa 2009 julkaisema raportti ”Nykyäikää etsimässä - Suomen digitaalinen tulevaisuus”)

## VTV 1998

”Automaattiseen tietojenkäsittelyyn liittyvän teknologisen kehityksen mukanaantomia hyötyjä ei hallinnon sisällä ole kyetty ulosmittaamaan sillä teholla, mihin voimassaoleva lainsäädäntö antaisi mahdollisuudet. Yhtenä keskeisistä syistä tähän ovat vaikuttaneet eri hallinnonalojen sisäisen erityislainsäädännön puutteellisuudet.”

”Tietosuoja koskeva laki on yleinen, ns. puitelaki. Jos varsinaisessa asiakohtaisessa lainsäädännössä on tietojenluovutusta koskeva säädös laadittu silmälläpitäen yhteistyön mahdollisuutta, ei tietosuojalaki ole esteenä viranomaisten eri tarkoitusta varten keräämien tietojen hyödyntämiselle muussa tarkoituksessa.”

(VTV:n tarkastuskertomus 8/1998  
”Tietosuoja ja viranomaisyhteistyö”)



17.7.2008

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätös

I. V. FINLAND (NO. 20511/03)

Osoite <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=10&portal=hbkm&action=html&highlight=finland&sessionid=1185>

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME  
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Search Results Help Log off

View Notice Summary Close All related English documents

CASE OF I v. FINLAND  
(Application no. 20511/03)

JUDGMENT

STRASBOURG

17 July 2008

*This judgment will become final in the circumstances set out in Article 44 § 2 of the Convention.*

Tuomioistuin sovelsi  
ihmisoikeus-  
sopimusta tieto-  
turvallisuuteen!

- yksityisyyden  
suoja edellyttää  
käytännöllisiä ja  
tehokkaita keinoja  
poissulkea  
mahdollisuudet  
luvattomaan  
käsittelyyn.



17.7.2008

## Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätös

I. V. FINLAND (NO. 20511/03)

### Case:

hlö sekä töissä että potilaana samaan aikaan sairaalassa (hiv) → tieto levisi. Sairaala ei kyennyt selvittämään/esittämään, kuka käsitellyt tietoja → vahingonkorvausvaatimus hylättiin

### EIT:n arviointi:

"Sairaalan potilastietojen käytön valvonta riittämätöntä"; Suomen valtio tuomittiin korvauksiin, koska se oli epäonnistunut ihmisoikeussopimuksen mukaisessa toimintavelvollisuudessaan hakijan yksityisyyden suojaamisessa.

- voimassaolevaa lainsäädäntöä ei sovellettu riittävään suojaan
- Suomen tuomioistuimet eivät antaneet riittävää painoarvoa sille, että puutteellinen pääsyn kontrolli oli lainsäädännön vastainen

### Johtopäätöksiä:

- rekisterinpidon tietoturva, lokit ▶ päätöksen myötä voidaan todeta, että kyseessä ei ole vain rekisterinpitäjän valvonnallinen väline, vaan lokittamiseen on oikeus myös rekisteröidyllä tiedonkohteena hakiessaan tietosuojallisia oikeuksiaan.

→ rekisteröidyn oikeudesta omien tietojensa lokitietoihin puuttuvat yhtenäiset säännöt



# OIKEUSPERUSTA

HETIL 32 §

JULKL 18 §

"GOOD COMPANY GOVERNANCE"

"DATA BREACH NOTIFICATION"



TIETOSUOJA:

HYVÄ HALLINTO:

TIETOSUOJA

← HetiL 6§ →

TIETOSUOJA

ITSE-  
MÄÄRÄÄMINEN  
(kiellot, suos-  
tumukset)

← HetiL 6§ →

LAILLISUUS,  
OMAN KIELEN  
KÄYTTÖ,  
KUULEMINEN  
(suostum. ei tarp.)

LAILLISUUS &  
ASIANMUK.  
5§, 6§ PL 10 §

← HetiL 6§ →

LAILLISUUS

SUUNNITEL-  
MALLISUUS

← HetiL 6§ →

HYVÄ HALLINTO,  
HYVÄ ASIA-  
KIRJAHALLINTO

TIETO-  
TURVALLISUUS  
ml. tietojen  
suojaaminen(32 §)

← HetiL 6§ →

TIETO-  
TURVALLISUUS  
ml. tietojen  
suojaaminen

TARPEELLISUUS JA  
LAATU 9§

← HetiL 6§ →

SUHTEELLISUUS



TIETOSUOJA:

HYVÄ HALLINTO:

VIRHEETTÖMYYS JA  
LAATU

← HetiL 6§ →

SUHTEELLISUUS  
(= ei liian laaja),  
KUULEMINEN,  
OBJEKTIIVISUUS

HetiL 6§  
1§ 2§ 5§ 8§ 12§

← HetiL 6§ →

TOIMIVALTAISUUS

INFORMOINTI,  
TARKASTUS-  
OIKEUS,  
VIRHEEN OIKAISU

← HetiL 6§ →

PALVELU-  
PERIAATE

INFORMOINTI

← HetiL 6§ →

AVOIMUUS,  
KUULEMINEN,  
NEUVONTA-  
VELVOLLISUUS

OSALLISTUMINEN  
(tark.oik. inform)

← HetiL 6§ →

KUULEMIS-  
PERIAATE



TIETOSUOJA:

HYVÄ HALLINTO:

KÄYTTÖ-  
TARKOITUS-  
SIDONNAISUUS

← HetiL 6§ →

TOIMI-VALTAISUUS,  
LAILLISUUS,  
OBJEKTIVISUUS

TARPEELLISUUS-  
VAATIMUS,  
ASIANMUK.,  
LAILLISUUS INF.

← HetiL 6§ →

PERUSTELU-  
VELVOLLISUUS

MUUT  
PERUSOIKEUDET

← HetiL 6§ →

LAILLISUUS

ARKALUONT.  
TIETOJEN  
KÄSITTELY  
- laatu  
- laillisuus  
5§ 11§ 9§

← HetiL 6§ →

SYRJINTÄ-  
KIELTO

OSALLISTUMIS-  
PERIAATE  
(tark.oik.)

← HetiL 6§ →

JOUTUISUUS



TIETOSUOJA:

HYVÄ HALLINTO:

TSV:N  
TOIMIVALTA

← HetiL 6§ →

MUUTOKSEN-  
HAKU

TSV:N  
RIIPPUMAT-  
TOMUUS

← HetiL 6§ →

RIIPPUMAT-  
TOMUUS

TARK.OIKEUS  
YM.

← HetiL 6§ →

REILUUS  
KOHTELIAISUUS



# Oikeusvaikutus

1) IHMISOIKEUSSOPIMUS

2) HENKILÖTIETOLAKI

3) JULKISUUSLAKI

4) HYVÄ HALLINTO

5) TIETOYHTEISKUNTA

6) HALTIK-ASETUS

7) VTJ-LAKI



# Tarkastusfunktio

VAHTI-ohjeessa

*Tietoturvallisuus ja  
tulosohjaus (VM 2004)*

*opastetaan:*

*(Suositus 7): Tietoturvallisuus  
on osa julkisten palvelujen  
kehittämistä, jossa keskeistä  
on käytettävyys, kansalaisten  
perusoikeudet ja hyvä  
tiedonhallintatapa.*

Suosituksessa 8 taas  
painotetaan johdon merkitystä  
arvioiden tekemisessä ja  
arvioiden tulosten ottamista  
huomioon johtamisessa ja  
tulosohjauksessa.

SISÄINEN  
ULKOINEN



# Evoluutio

- 1) TALOUDELLINEN  
TILINPÄÄTÖS
- 2) HENKILÖSTÖ-  
TILINPÄÄTÖS
- 3) YMPÄRISTÖ- JA  
YHTEISKUNTA-  
TILINPÄÄTÖS
- 4) TIETOYHTEISKUNTA



# Tietotilinpäätös

## ”INFORMATION MANAGEMENT”

- tiedot
- käyttöoikeudet, hallinta ja valvonta
- tietoturva
- tietosuoja
- tietovirrat
- tyk:n infrastruktuuri



# Trendit:

1. LAILLISUUS (COMPLIANCE)
2. TARKASTETTAVUUS (ACCOUNTABILITY)
3. PRIVACY BY DESIGN
4. PRIVACY BY DEFAULT
5. TIETOTURVALAKI?
6. IDENTITEETTIVARKAUKSIEN KRIMINALISOINTI?



# ”Tietosuojatimantti”

Tietosuojavastaavat

Data Protection  
by design  
(HetiL 5§)



Tietoturva

Tietotilinpäättös

ACCOUNTABILITY



Valtiontalouden  
tarkastusvirasto



Tietosuojavaltuutetun  
toimisto

IT-foorumi

Tietosuojapäivä 28.1.2010

Eduskunnan Pikkuparlamentin Auditorio

## Tietotilinpäättös



Reijo Aarnio  
tietosuojavaltuutettu

KIITOS  
KUUNTELUSTA!